

Roofvogels van de BUIKHEIDE in 1995.

JAN KOLSTERS

Inleiding

De roofvogels in Nederland mogen zich tegenwoordig verheugen in een grote belangstelling. Na het drama met de bestrijdingsmiddelen in de jaren zestig, is het de groep (uitzonderingen daargelaten) voor de wind gegaan. Vooral Havik, Buizerd en Sperwer bereikten tegen het einde van de jaren tachtig een hoogtepunt, waarna min of meer een stabilisatie optrad. Door fanatieke vogelaars in vooral het noorden en het oosten van het land (voormalige WRON) zijn enorm veel gegevens verzameld en gepubliceerd, met als hoogtepunt natuurlijk de "Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels" van Rob Bijlsma. Ook de vervolging van roofvogels komt hierin ruimschoots aan bod.

Met een aantal personen hebben we de koppen bij elkaar gestoken, gedreven door de vraag: maar hoe zit het nu eigenlijk met de roofvogels in de Kempen? We hebben nagedacht hoe we op deze vraag een antwoord konden krijgen.

Op de eerste plaats moesten we natuurlijk een onderzoeksgebied definiëren. Hierbij kwam de keuze al snel op de Buikheide in Vessem terecht. Het gebied heeft dusdanige afmetingen (550 ha.) dat een redelijk aantal soorten en individuen verwacht kan worden, en bovendien is de ligging centraal in ons werkgebied.

De volgende personen hebben dit onderzoek uitgevoerd: Pieter Wouters, Geert Sanders, Harold Bierens, Albert Vrijaldenhoven, Tom Heijnen en ondergetekende.

Beschrijving van het gebied

De Buikheide ligt voor het grootste gedeelte in de gemeente Vessem (die ook eigenaar van dit deel is). Alleen de zuidoosthoek ligt binnen de gemeente Veldhoven. De Buikheide is een, zoals de naam al doet vermoeden, voormalig heidegebied wat nu nagenoeg geheel uit bos bestaat. Vrij centraal in het gebied liggen het Groot- en Kleinmeer als enige waterpartijen.

Figuur 1: De Buikheide

Het bos bestaat voor het grootste gedeelte uit naalddhout. Naast percelen met enkel naalddhout komen er ook veel gemengde percelen voor, terwijl percelen met enkel loofhout schaars zijn. Van het naalddhout is weer een flink gedeelte Grove Den maar het aandeel sparren is voor Kempische begrippen vrij groot.

Methode

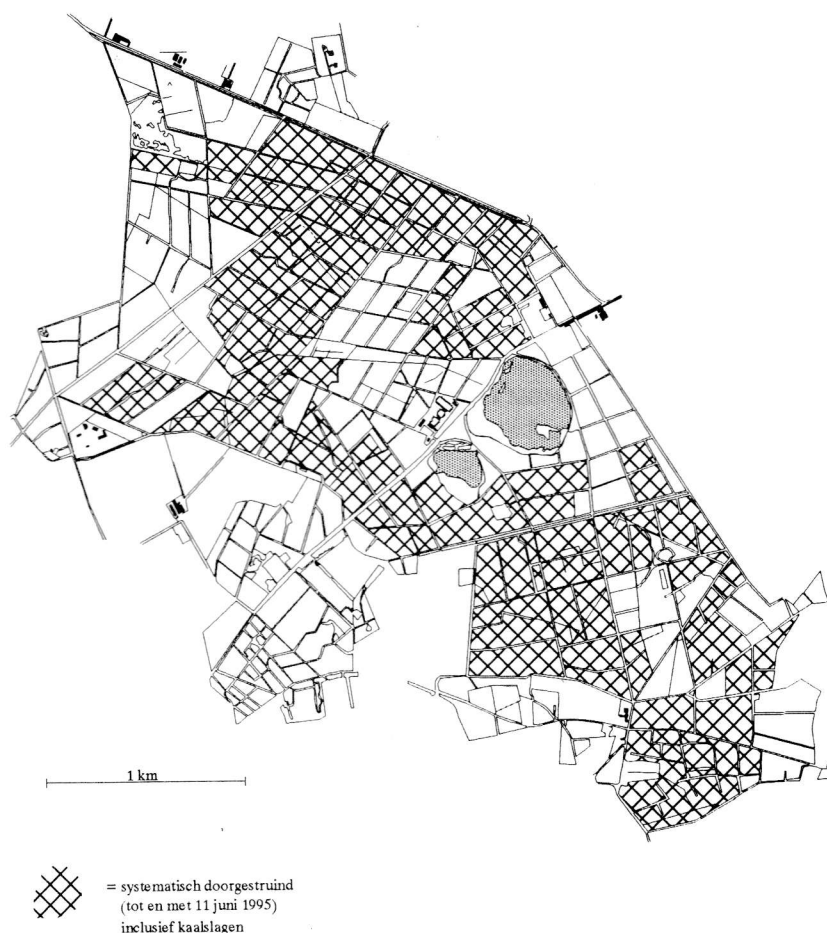
Daar we de bedoeling hadden om zoveel mogelijk roofvogelnesten op te sporen, werd het ons al snel duidelijk wat ons te doen stond: struinen, struinen en nog eens struinen. Wat dit betekent, is van te voren niet goed in te schatten. Is het eigenlijk wel haalbaar om met een man of vijf het hele gebied af te struinen in de tijd die we er aan kunnen besteden? Is er een redelijke kans dat je dan ook werkelijk alle nesten vindt? Allemaal vragen die natuurlijk pas gaandeweg het seizoen beantwoord kunnen worden. Kortom een avontuur waar je altijd wat van zou leren, al was het maar de conclusie dat dit niet de juiste methode is. In figuur 2 is het gebied aangegeven dat we werkelijk helemaal doorgestruind hebben. Daarbij bedroeg de afstand tussen twee personen 10 tot 15 meter, afhankelijk van het bostype.

Het is natuurlijk niet zo dat we alleen maar gestruind hebben tijdens het broedseizoen. Voor de Havik bv. hebben we een andere methode gebruikt: fietsen.

Bovendien hebben we een aantal malen gepost op een hoge silo van de Waterleidingmij Oost Brabant die nagenoeg centraal in het gebied ligt. Vandaar hadden we een goed overzicht van wat er zich boven de boomtoppen afspeelde. Het doel van deze actie was in eerste instantie om mogelijke Wespndieven op te sporen, die vanaf half juli middels voedselvluchten hun nestplaats nog wel eens willen verraden. In de Roofvogelatlas wordt aangeraden om deze tactiek te volgen, maar dan vanuit de top van een hoge boom. Het hoeft natuurlijk geen betoog dat een silo met balustrade die boven de boomtoppen uitsteekt, en waarop een telescoop en kaart kunnen worden uitgestald, vele malen gerieflijker is dan zo'n gammele boomtop. Voor de bereidheid van de Waterleidingmij om hieraan medewerking te verlenen zijn wij dan ook bijzonder dankbaar.

In de volgende hoofdstukken worden de verschillende roofvogels van de Buikheide besproken.

Figuur 2: Doorgestruind gebied

Buizerd

Met de Buizerd hebben we meteen een van de moeilijker soorten te pakken. Een citaat uit een recent artikel van Willem van Manen in de Takkeling maakt dit meteen duidelijk: *"Zelden durf ik mijn hand in het vuur te steken voor de betrouwbaarheid van mijn buizerd-inventarisaties in grote bossen (>500 ha). Meer dan 15 jaar ervaring in gebieden, verspreid in de noordelijke helft van Nederland en na het vinden van tegen de duizend nesten, word ik nog jaarlijks verrast door deze soort."*

Bij de Buizerd komt ook meteen ons struinen ter discussie. Je moet al blij zijn als je de hele Buikheide in één broedseizoen eenmaal kunt aflopen onder de gegeven omstandigheden: met een man of vier vijf, maar soms ook twee of drie, waarbij je alleen een aantal uren op de zondagochtenden ter beschikking hebt.

In ieder perceel zitten wel een aantal potentiële buizerdnesten. Wanneer je nu door een perceel loopt, en een Buizerd glijdt heimelijk van z'n nest dan heb je hem natuurlijk gevonden. Op deze manier hebben we de meeste buizerdnesten dan ook ontdekt (zie kaartje). Maar het is natuurlijk ook zeer wel mogelijk dat een Buizerd ons al een paar percelen van tevoren aan ziet komen en de wijk neemt zonder dat dit wordt opgemerkt. In dat geval zullen we het nest wel tegenkomen, maar vooral vroeg in het seizoen is van de grond af niet te zien of dit nest al dan niet bewoond is. Ook een trap tegen de boom levert natuurlijk niks op omdat de bewoner al vertrokken is. En om nou bij ieder potentieel nest te klimmen zou helemaal een tijdrovende zaak zijn geweest (zeker omdat we toen nog niet over klimmateriaal beschikten). Het zou mij daarom niet verbazen als we op deze manier nesten gemist hebben.

Een ander probleem zijn ook nog de sparren. Om bij deze bomen te weten dat ze geen nest bevatten, want buizerdnesten zijn in de regel niet zo groot, moet je er wel drie keer omheen lopen en zelfs dan weet je het nog niet altijd zeker.

Een behoorlijk probleem dus om alle buizerdnesten op te sporen. Daar komt dan ook nog eens bij dat het bij de Buizerd vaak voorkomt, dat paren een nest bouwen maar niet tot eileg overgaan. Ook komt het voor dat een territoriaal buizerdpaar niet eens een nest bouwt. In dat laatste geval kun je op grond van territoriaal

gedrag van zo'n paar, naar het nest gaan zoeken tot je een ons weegt (denk ook weer aan de sparren), maar je vindt het niet want het is er eenvoudigweg niet.

Er zijn door ons vier nesten opgespoord. Echter, gezien de aantallen Buizerden die zijn waargenomen in het gebied, zou het werkelijke aantal zes tot zeven paren kunnen bedragen. Bij het gevonden aantal komen we dus op 0.8 paar/100 ha uit en bij het geschatte aantal paren op 1.2 tot 1.4 paar/100 ha. Voor het Leenderbos in 1991 werden 0.7 paar/100 ha gevonden, hetgeen vrij normaal blijkt voor voedselarme bossen (Bijlsma 1992). In de Boswachterij Dorst, ook bos op schrale grond ten noordoosten van Breda, kwam de dichtheid in 1991 zelfs maar op 0.5 paar/100 ha bos (Vogel 1992).

De afstanden tot het dichtstbijzijnde nest waren respectievelijk 800, 1100 en 1500 meter. Het gemiddelde hiervan blijkt niet significant af te wijken van de getallen opgegeven in de Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels (Bijlsma 1993): (gem.=843 m, s=356 m, n=294).

Alle vier de nesten waren gebouwd in de kruinen van middeloude Grove Den. Geen van de nesten was groot en de hoeveelheid prooiresten onder de nesten was uiterst gering. Ook het aantal ruiveren van Buizerden dat we gevonden hebben, was laag: drie stuks, waarvan twee in de directe omgeving van een nest. Bij het westelijke nest is het broedsel mislukt; het nest hing begin mei nagenoeg verticaal in de boom. De oorzaak van mislukken is niet bekend. Bij twee van de overige nesten zijn wel poepspetters rondom de nestboom gevonden, hetgeen op jongen wijst, maar de verdere afloop is ons niet bekend. Bij het vierde nest zijn bij herhaalde controle geen poepspetters gevonden, wat dus het ergste doet vermoeden. Controle van de buizerdnesten is alleen vanaf de grond gebeurd, omdat de nestbomen (toen nog) niet bepaald uitnodigden tot een klimpartij.

Sperwer

Van de Sperwer vonden we drie nesten, die een geslaagd broedsel opleverden. Alle drie de nesten lagen in percelen met Douglassparren. De voorkeur voor het broeden in sparren is bekend, maar is tegelijkertijd voor ons ook een moeilijkheid. De Sperwer bouwt normaliter elk

Buizerd

Sperwer

Havik

jaar een nieuw nest, en dan meestal ook nog in de buurt van het nest van het voorgaande jaar.

Nu is het perceel waarin een Sperwer broedt niet zo moeilijk te vinden, want meestal wordt een vaste plukplaats voor de prooien gebruikt. Deze plukplaats ligt in de regel in de directe nabijheid van het nest. Als je dus vroeg in het seizoen bij zo'n plukplaats belandt en je kijkt om je heen, dan zie vaak een groot aantal nesten die voor een bewoond nest door zouden kunnen gaan. Daar zijn natuurlijk veel nesten van voorgaande jaren bij. Maar in vrij dichte sparrenbossen hebben wind en regen hier niet zo veel vat op en blijven de nesten van de grond af gezien er nog lang vers uitzien. Dus als je erg vroeg in het seizoen al wilt weten welk nest het nieuwe is, zul je vaak veel bomen beklommen hebben alvorens het nieuwe nest gevonden is.

Wat ons ook is opgevallen is dat bij de meeste nesten in de buurt van het nieuwe nest de nestkom gevuld was met mos. Wie dit doet is ons niet bekend, maar Sperwers doen dit in ieder geval niet!

Later in het seizoen is het veel eenvoudiger om het nieuwe nest te vinden, want al tijdens de vroege eifase is vaak al dons op de nestrand zichtbaar. Tegen de tijd dat de jongen uitvliegen is de omgeving van de nestboom een complete ravage met zeer veel poepspetters en gedeeltelijk verorberde prooien.

Ook ruiveren zijn veelvuldig verzameld bij de sperwernesten. De gevonden aantallen bedroegen: 8 van het ♀ bij het westelijke nest, 19 van het ♀ en 1 van het ♂ bij het noord-oostelijke nest en 16 van het ♀ en 1 van het ♂ bij het zuidelijke nest. Op grond van deze veren kon worden vastgesteld dat alle Sperwers volwassen waren, op één vrouwtje na (nest noord-oost). Dit vrouwtje is ook regelmatig gezien omdat het nogal fel reageerde als je in de buurt van het nest kwam. Daarbij bleek inderdaad dat het vrouwtje erg bruin was wat een kenmerk is voor onvolwassen Sperwers.

Op grond van de ruipennen zijn de verschillende individuen duidelijk herkenbaar. Zo werd er op 4 juni een vierde plukplaats gevonden, die slechts 600 m ten noordwesten van het zuidelijk nest lag. Op grond van de paar aange troffen ruipennen kon geconstateerd worden, dat het hier om een andere vogel ging, dan een bewoner van de reeds gevonden nesten. Deze plukplaats was echter niet zo groot en het aantal ruiveren gering. Wel zaten er een aantal nesten in de buurt. Deze hebben we gecontro-

leerd maar waren alle leeg. Ook kwamen er geen plukresten of ruipennen meer bij. Wellicht dat het hier om een vroegtijdig verstoord broedsel ging. Op het kaartje is dit met een dubbel gearceerde cirkel aangegeven.

Bij de overige nesten zijn de jongen uitgevlogen: 3, 4 en 4 stuks en bij alle drie de nesten bleef er één niet uitgekomen ei achter.

Van de twee oostelijke nesten zijn de jongen geringd door Jan Wouters. De vier jongen van het zuidelijke nest zijn op 29 juni geringd. Van deze jongen zijn enige biometrische gegevens verzameld en weergegeven in tabel 1

Voor de leeftijdschatting zijn de grafieken van de desbetreffende grootheid uit de Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels gebruikt. We zien hierbij dat er bij deze schatting een maximaal verschil van twee dagen optreedt. Wel moet hierbij vermeld worden dat bij het gewicht, het al dan niet gegeten hebben een grote invloed kan hebben. Het kleinste mannetje (kleinste vleugellengte) had bijvoorbeeld duidelijk een volle krop, wat dus waarschijnlijk een verklaring is voor de hoger uitvallende leeftijdschatting op grond van het gewicht. Al met al, is dit natuurlijk toch een redelijke betrouwbare methode om de leeftijd van de jongen te schatten, zonder dat de nestboom vaak beklommen moet worden.

Tabel 1. Biometrische gegevens van jonge Sperwers (zuidelijke nest).

<i>geslacht</i>	<i>vleugellengte (in mm)</i>	<i>geschatte leeftijd (in dagen)</i>	<i>gewicht (in gr.)</i>	<i>geschatte leeftijd (in dagen)</i>
♀	113	16	215	14
♀	88	14	185	13
♂	106	17	147.5	17
♂	100	16	150	17

Ook is het interessant om uit dezelfde Ecologische Atlas de grafiek met de poepspetters te toetsen. In deze grafiek staat de leeftijd van de jongen, uitgezet tegen de straal van de cirkel die om de uiterste poepspetters rondom de nestboom kan worden getrokken. De straal bedroeg bij dit nest 2.75 meter en als we dan de genoemde grafiek erbij halen, komen we uit op een leeftijd van 14 dagen. Dit is natuurlijk een grofstoffelijke methode waarbij ook de nesthoogte (8 m in ons geval) en de ligging van het nest t.o.v. de stam een rol spelen. Maar het is toch een eenvoudige manier om een redelijke indicatie te verkrijgen omtrent de leeftijd van de jongen, zonder zelfs maar in de boom te hoeven klimmen.

Ook bij het noordoostelijke nest zijn de gegevens verzameld tijdens het ringen op 2 juli. Deze staan in tabel 2.

Ook hier vinden we weer een maximaal verschil van 2 dagen. Op 14 mei troffen we in dit nest één ei aan. Uitgaande van een broedduur van 40 dagen zou het oudste jong nog maar 10 dagen oud zijn, waarbij het ook nog

mogelijk is dat dit eerste ei niet is uitgekomen (elk nest had één niet uitgekomen ei). Twee van de drie jongen zouden dus altijd jonger moeten zijn dan deze tien dagen. Dan zitten we toch met een behoorlijke discrepantie. Nu weet ik niet hoe groot de spreiding in de broedduur is maar wellicht dat daar het verschil uit verklaard moet worden.

Bij dit nest is de straal van de poepspetters gemeten op 29 juni en bedroeg toen 1.75 meter. Volgens de grafiek zou de leeftijd van deze jongen (eigenlijk dus het oudste jong) derhalve ongeveer 10 dagen bedragen!

Het verschil tussen jonge mannetjes en vrouwtjes is duidelijk te zien aan bijvoorbeeld de poten (veel dunner bij de mannetjes), maar ook als je kijkt naar de verhouding tussen het gewicht en de vleugellengte zie je duidelijke verschillen. Bij de relatief zware vrouwtjes komen wij uit op een verhouding van 1.9 tot 2.1 en bij de mannetjes op 1.4 tot 1.5.

Tabel 2. Biometrische gegevens van jonge Sperwers (noordoostelijke nest).

<i>geslacht</i>	<i>vleugellengte (in mm)</i>	<i>geschatte leeftijd (in dagen)</i>	<i>gewicht (in g)</i>	<i>geschatte leeftijd (in dagen)</i>
♀	86	14	170	13
♂	83	14	118	13
♂	84	15	120	13

Tabel 3: Plukresten gevonden op de Buikheide in 1995

<i>soort</i>	<i>aantal</i>	<i>soort</i>	<i>aantal</i>	<i>soort</i>	<i>aantal</i>
Houtduif	8	Mus spec.	6	Geelgors	1
Holenduif	2	Gekraagde Roodstaart	1	Rietgors	1
Postduif	4	Roodborst	3	Sijs	1
Duif spec.	1	Zwartkop/Tuinfluit	4	Boerenwaluw	1
Grote Bonte Specht	4	Fitis/Tjiftjaf	1	Witte Kwikstaart	1
Zanglijster	1	Merel	3	Vlaamse Gaai	1
Pimpelmees	7	Vink	5	Fazant	1
Koolmees	3	Spreeuw	2	Konijn	8
Groenling	2	Heggenmus	1	Eekhoorn	1

Havik

Bij de Havik zijn we, zoals gezegd, iets anders te werk gegaan dan bij de andere roofvogels. Reeds op 26 februari zijn we begonnen om systematisch het gebied af te fietsen om eventuele Haviken op te sporen. De havikvrouwtjes hebben namelijk de gewoonte om in deze tijd (tot ver in maart), veelvuldig vanaf hun nest hun gekekker te laten horen, vooral in de ochtenduren. Daar dit geluid ook nog eens behoorlijk ver draagt, is het opsporen van haviksnesten eigenlijk helemaal niet zo moeilijk.

Al bij de eerste fietstocht troffen we op deze manier twee roepende Haviken aan. Bij de meest noordelijke dachten we toen al wat pluis op de nestrand te zien bij één van de drie grote nesten die zich daar bevonden. Ook bij de andere Havik werden we rechtstreeks naar een groot nest geleid. Dit exemplaar is ook later nog een paar keer op dezelfde plaats roepend waargenomen, maar tot broeden is het zeer waarschijnlijk niet gekomen. Naar de oorzaak hiervan kunnen we alleen maar gissen.

Bij het "noordelijke" paar is het een ander verhaal. Rond 30 april had dit paar 4 eieren, overigens toch in een ander nest dan wij eerst vermoedden. Dit zag er goed uit. Toen we echter op 28 mei bij het nest kwamen, zagen we dat de hoeveelheid dons afgenomen was, wat ons al het ergste deed vermoeden. "Leeg, verdomme" meldde Geert even later vanuit de Amerikaanse Eik, die naast de nestboom stond. Bij inspectie van de nestboom zelf, bleek dat er duidelijk sporen van beklimming aanwezig waren. Wie dit op z'n geweten heeft weten we natuurlijk niet, maar feit is wel dat de Kempen weer een geval van roofvogelvervolging rijker was.

Het vrouwtje Havik is later trouwens nog wel boven het nestbos waargenomen tijdens een van onze silo-sessies (je weet wel, de luxe vorm van "toppen"). Al met al natuurlijk een droevig resultaat voor wat de Havik op de Buikheide betreft. Overigens noemt Bijlsma in het Leenderbos-verslag 0.7 paar/ 100 ha. in voedselarm middeloud bos een normale dichtheid. De twee territoria bij ons betekent ongeveer 0.4 paar/ 100 ha. hetgeen dus sowieso al niet veel is.

Plukresten

Naast het opsporen van nesten, hebben we in de Buikheide behoorlijk wat tijd besteed aan het identificeren van door roofvogels geslagen prooien. Een niet zo eenvoudige, maar zeer interessante bezigheid, die je noopt tot het beter bekijken van vaak heel gewone vogels. Tijdens het struinen kom je natuurlijk nog al wat plukresten tegen, maar verreweg de meeste vonden we natuurlijk in de buurt van de sperwernesten. In tabel 3 zijn de gevonden prooien met hun aantallen weergegeven die we op naam hebben kunnen brengen (vooral met behulp van het boekje "Tracks and signs" en Jan Wouters).

Overige roofvogels

Van andere roofvogelsoorten dan de genoemde, zijn geen broedgevallen vastgesteld. In het zuidelijke deel van het gebied zijn wel zeer regelmatig waarnemingen gedaan van een paartje Torenavalken, maar dit paar broedde juist ten zuiden van ons onderzoeksgebied, in een nestkast bij een boerderij. Verder zijn Bruine Kiekendief en Boomvalk beide eenmaal waargenomen bij de vennen.

Ondanks onze pogingen om Wespenspiegelen op te sporen vanaf de silo, waar de temperaturen afgelopen zomer soms bijna ondraaglijk waren, hebben we de typische voedsel- of baltsvluchten niet vast kunnen stellen. Mogelijk dat één keer een Wespenspiegel is waargenomen, maar deze vloog zo ver weg dat we niet met zekerheid durven te zeggen of het wel een Wespenspiegel was.

Andere soorten

Als je in een bosgebied als de Buikheide toch intensief bezig bent, is het natuurlijk interessant om ook andere soorten te noteren. Van een aantal soorten volgt hier een opsomming, en van een viertal soorten is een kaartje toegevoegd:

Hierbij moet opgemerkt worden, dat het hier louter om exemplaren gaat die toevallig zijn vastgesteld. Er is naar deze soorten geen gerichte inventarisatie uitgevoerd. Overigens zijn bij dit lijstje wel de SOVON criteria gehanteerd. Er is ook gebruik gemaakt van aanvul-

lende gegevens van Jacques van Kessel, die het zuidelijke deel van de Buikheide een aantal malen bezocht heeft.

Tabel 4: Overige soorten van de Buikheide

Dodaars	1
Roerdomp	1
Tafeleend	2
Patrijs	1
Waterral	1
Tortelduif	12
Bosuil	1
Ransuil	1
Groene Specht	>2
Zwarte Specht	>2
Kl. Bonte Specht	1
Boomleeuwerik	5
Sprinkhaanrietzanger	1
Fluiter	1
Vuurgoudhaantje	3
Geelgors	15

Tortelduif

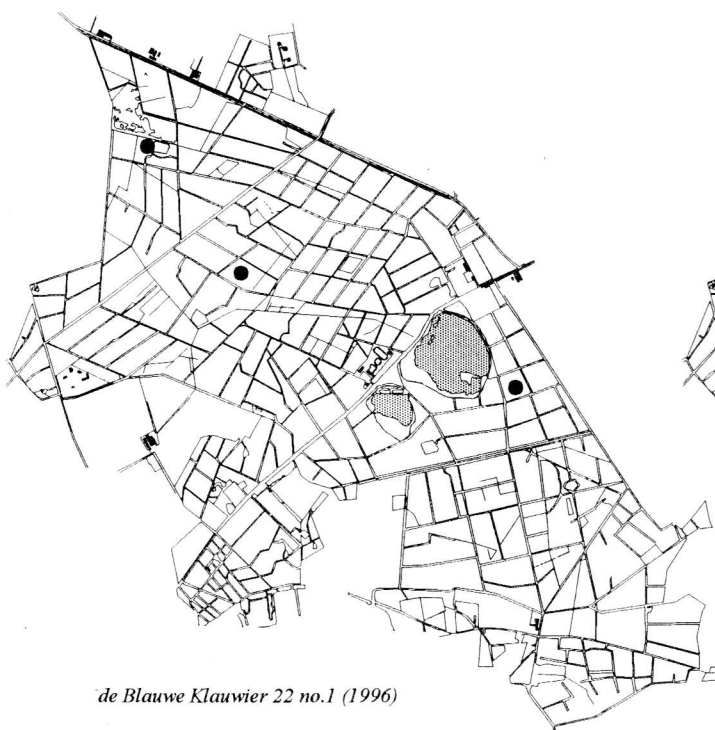
-14-

Boomleeuwerik

Vuurgoudhaantje

Geelgors

Hoe nu verder

Als we de Buikheide voor wat betreft de roofvogels, zoals van te voren gedacht, inderdaad representatief voor de Kempen kunnen beschouwen, dan ziet het er met name de Havik niet te best uit. Natuurlijk is dit veel te voorbarig maar, door dit onderzoek is het ons toch wel duidelijk geworden, wat wij als Vogelwerkgroep zouden moeten doen.

Op de eerste plaats is het natuurlijk duidelijk dat roofvogelvervolging ook in de Kempen plaatsvindt. Opmerkelijk is natuurlijk wel, zoals ook in dit onderzoek aangetoond, dat de Havik verstoord wordt en bijvoorbeeld de Sperwers met rust gelaten worden. Hebben we hier met notoire valkeniers te maken waarvoor sperwereieren niet interessant zijn? Of jagers die in de Sperwer toch een concurrent van minder kaliber zien? Of duivenmelkers bij wie de Haviken er altijd de allerbeste duiven uit weten te pikken? We weten het niet, maar feit is wel dat we als vogelwerkgroep iets zouden moeten doen, om hier wat meer duidelijkheid in te krijgen. En als we werkelijk willen dat er iets aan de roofvogelvervolging gedaan wordt, dan zullen we in de eerste plaats met (voldoende) feiten moeten komen, en niet met ongefundeerde beschuldigingen, want dat levert echt niks op.

Als we dan wat willen doen, zullen we ons, denk ik, op de Havik moeten richten. Als je de verhalen beluistert van wat er zoal aan vervolging plaatsvindt, dan is het duidelijk dat de Havik hét zwarte schaap van onze roofvogels is. Uit de gegevens die mij ter ore zijn gekomen in ons werkgebied, is er zelfs sprake van een zeer zorgwekkende situatie. Het zou daarom wel eens interessant zijn om naar analogie van Beintema (Weidevogelatlas) een zogenaamd "bron-put" model op te stellen voor de Havik in ons werkgebied, waarbij het mij niet zou verbazen dat de "put" er welhaast een zonder bodem zou blijken te zijn.

Op de tweede plaats komt de Havik in aanmerking, omdat het opsporen van de nesten van deze soort relatief eenvoudig is. We hebben al eens zitten denken dat, als ieder lid van onze werkgroep één nieuwe (dus een nog niet bekende) havikshorst in ons gebied opspoort, we het overgrote deel te pakken hebben. Je neemt hiervoor een groot bosgebied (>100 ha.) bij jou in de buurt en fietst hier bij redelijk weer een paar keer systematisch doorheen in de periode van eind februari tot eind maart. Je hebt dan een hele goede kans dat je het vrouwtje een keer kekkerend aantreft. Zo gauw je dit hoort

spring je van je fiets en loopt naar de plaats waar het geluid vandaan komt en in negen van de tien gevallen vindt je de havikshorst.

Omdat deze periode maar vrij kort is, is het dus zaak dat zo veel mogelijk mensen hier aan mee doen. De gevonden horsten kunnen we dan intekenen op een kaart. Dan kan het volgende jaar een groepje mensen vrij eenvoudig een groot aantal nesten controleren, zonder dat eerst nog eens alle nesten opgespoord moeten worden. Ook kun je natuurlijk dit jaar al jouw zelf opgespoorde nest een paar keer controleren. Aan het dons op de nestrand en de poepspetters rond het nest is al heel wat af te leiden zonder dat je daarbij halsbrekende toeren uit hoeft te halen.

Ik denk dat dit soort acties de enige manier is om met relatief weinig tijdsbesteding (want we hebben natuurlijk ook nog een drukke baan), toch een groot aantal feiten boven tafel te brengen. Ik denk dat dit het proberen waard is. We zijn tenslotte niet voor niks een werkgroep!

